

Cuprins

Cuvânt-înainte la ediția a II-a	5
Abrevieri	9
Considerații introductive	13

CAPITOLUL I. IMPORTANȚA DEPOZIȚIEI ȘI A CELORLALTE PROBE/MIJLOACE DE PROBĂ PENTRU AFLAREA ADEVĂRULUI ÎN PROCESUL PENAL .....

17

Secțiunea I. Aspecte generale privind probele și mijloacele de probă .....

17

I.1. Aprecieri privind depoziția – din perspectiva principiului aflării adevărului .....

17

I.2. Administrarea și aprecierea probelor. Mijloacele de probă.....

19

I.3. Evoluția sistemului probator referitor la depoziție și martor (scurt istoric) .....

23

I.4. Dispoziții generale privind probele. Clasificarea probelor.....

25

I.5. Probatoriul în procesul penal .....

26

I.5.1. Obiectul probațiunii.....

27

I.5.2. Sarcina probei.....

33

I.5.3. Prezumția de nevinovăție .....

34

I.5.4. Administrarea probelor .....

35

I.6. Mijloace de probă și procedee probatorii.....

36

I.6.1. Declarațiile suspectului sau ale inculpatului .....

37

I.6.2. Declarațiile persoanei vătămate, ale părții civile și ale părții responsabile civilmente .....

41

I.6.3. Declarațiile martorilor.....

43

I.6.4. Procedee speciale de ascultare a părților și a martorilor .....

44

I.6.5. Identificarea persoanelor și a obiectelor.....

45

I.6.6. Metode speciale de supraveghere sau cercetare .....

45

I.6.7. Conservarea datelor informatice .....

57

I.6.8. Înscrierile ca mijloace de probă.....

58

I.6.9. Mijloacele materiale de probă (art. 197).....	60
I.6.10. Procedee probatorii de descoperire și ridicare a înscrișurilor și mijloacelor materiale de probă	60
I.6.11. Expertiza și constatarea	70
I.6.12. Fotografierea și luarea amprentelor suspectului, inculpatului sau altor persoane	81
Secțiunea a II-a. Alte instituții legate de administrarea probelor în procesul penal	82
II.1. Comisia rogatorie.....	82
II.1.1. Noțiune și importanță	82
II.1.2. Condițiile în care poate fi dispusă o comisie rogatorie și actele ce pot face obiectul acesteia.....	83
II.1.3. Procedura de efectuare a comisiei rogatorii	83
II.2. Delegarea	84
Secțiunea a III-a. Aspecte de drept comparat privind strângerea și administrarea probelor și mijloacelor de probă la nivelul unor state membre ale Uniunii Europene și SUA.....	85
III.1. În legislația elenă.....	85
III.1.1. Sarcina probei	85
III.1.2. Strângerea de probe	86
III.1.3. Evaluarea probelor	88
III.2. În legislația Franței.....	88
III.2.1. Sarcina probei	88
III.2.2. Strângerea de probe	88
III.2.3. Evaluarea probelor	90
III.3. În legislația Statelor Unite ale Americii	90
III.3.1. Sarcina probei	90
III.3.2. Strângerea și evaluarea probelor	92

CAPITOLUL II. PROBA TESTIMONIALĂ DIN PERSPECTIVĂ

PROCESUAL PENALĂ	93
Secțiunea I. Noțiunea și importanța declarațiilor martorilor în procesul penal	93
Secțiunea a II-a. Obligațiile și drepturile martorilor	95
Secțiunea a III-a. Excepții de la obligația de ascultare ca martor	97
III.1. Persoanele care nu pot fi ascultate ca martor	97
III.2. Persoanele care au dreptul de a refuza să dea declarații în calitate de martor.....	99
Secțiunea a IV-a. Procedura de obținere a declarațiilor martorilor.....	99

Secțiunea a V-a. Procedee speciale de obținere a declarațiilor martorilor.....	102
V.1. Confruntarea	102
V.1.1. Procedura confruntării	103
V.1.2. Tactica efectuării confruntării	103
V.1.3. Reguli tactice de efectuare a confruntării propriu-zise	106
V.2. Folosirea interpreților	108
Secțiunea a VI-a. Aprecierea declarațiilor martorilor	109
Secțiunea a VII-a. Sancțiuni procesuale	112
CAPITOLUL III. PSIHOLOGIA DEPOZIȚIEI	114
Secțiunea I. Recepția (percepția) faptelor și împrejurărilor de fapt de către martori	118
I.1. Recepția senzorială.....	118
I.2. Recepția auditivă	123
I.3. Recepția vizuală	126
I.4. Recepția mișcării.....	128
I.5. Factori obiectivi și subiectivi ce pot influența percepția	132
Secțiunea a II-a. Prelucrarea (decodarea) informațiilor	139
II.1. Aprecierea spațiului și a dimensiunilor	140
II.2. Aprecierea timpului.....	140
II.3. Evaluarea cantităților.....	143
II.4. Aprecierea vitezei	147
Secțiunea a III-a. Stocarea memorială și reactivarea memoriei.....	147
III.1. Rapiditatea și durata stocării memoriale	148
III.2. Tipul de memorie a martorului.....	148
III.3. Aprecierea uitării.....	149
III.4. Reactivarea memoriei	150
III.4.1. Reproducerea	150
III.4.2. Recunoașterea.....	150
Secțiunea a IV-a. Psihologia diferențială a depoziției	151
IV.1. Depoziția în raport cu vârsta.....	151
IV.2. Depoziția în raport cu sexul	153
IV.3. Depoziția în raport cu tipul psihologic.....	154
IV.4. Depoziția în raport cu categoria socială și gradul de cultură.....	156
IV.5. Depoziția în raport cu stresul, anxietatea și starea de oboseală	156

Secțiunea a V-a. Relația martor-magistrat din perspectiva psihologiei judiciare	159
Secțiunea a VI-a. Coordonatele psihologice și tactice ale interogatoriului judiciar. Calitățile psihointelectuale și moral-afective ale anchetatorului	163
VI.1. Modele de conduită și tipuri de anchetatori.....	167
CAPITOLUL IV. PREGĂTIREA ASCULTĂRII MARTORILOR.....	169
Secțiunea I. Studierea cauzei care se cercetează și stabilirea martorilor care pot fi audiati.....	170
I.1. Identificarea persoanelor care pot fi audiate ca martori.....	172
I.2. Cazul existenței unui număr mare de persoane	174
I.3. Clarificarea naturii relațiilor dintre martori și persoanele implicate în săvârșirea infracțiunii.....	174
Secțiunea a II-a. Cunoașterea persoanelor care urmează a fi ascultate	174
Secțiunea a III-a. Cunoașterea personalității martorilor.....	176
Secțiunea a IV-a. Elemente tactice aplicate în pregătirea ascultării martorilor	178
IV.1. Întocmirea planului de ascultare.....	180
IV.2. Asigurarea prezenței martorilor la data și ora fixate pentru ascultare	181
IV.3. Asigurarea condițiilor în care se va desfășura ascultarea	182
IV.4. Jurământul martorului – comentariu psihologic.....	183
CAPITOLUL V. AUDIEREA MARTORILOR ÎN FAZA IDENTIFICĂRII ȘI RELATĂRII LIBERE	186
Secțiunea I. Etapele ascultării.....	186
I.1. Verificarea identității și ascultarea cu privire la datele personale	187
I.2. Relatarea liberă sau spontană ori ascultarea povestirii martorilor.....	188
Secțiunea a II-a. Reguli și procedee tactice criminalistice aplicate în ascultarea propriu-zisă a martorilor.....	190
II.1. Conduita tactică în etapa de identificare a martorului.....	190
II.2. Conduita tactică în etapa relatării libere a martorului.....	192
II.3. Conduita tactică urmată în ascultarea răspunsurilor la întrebări	193

II.3.1. Stabilirea, constituirea și diminuarea raportului interpersonal dintre anchetator și cel anchetat	194
Secțiunea a III-a. Conduita anchetatorului – strategii și atitudini din perspectiva tacticii criminalistice.....	195

CAPITOLUL VI. TACTICA ASCULTĂRII MARTORILOR ÎN FAZA

ADRESĂRII DE ÎNTREBĂRI.....	201
Secțiunea I. Reguli tactice de ascultare a martorilor în etapa adresării de întrebări	202
I.1. Planul de ascultare	202
I.2. Reguli tactice aplicate în etapa formulării de întrebări.....	204
I.3. Adresarea de întrebări și ascultarea răspunsurilor sau ascultarea dirijată	210
I.3.1. Ascultarea activă	214
I.3.2. Ascultarea activă nonverbală	215
Secțiunea a II-a. Dispoziții speciale privind martorii.....	219
II.1. Protecția martorilor amenințați.....	219
II.2. Protecția martorilor vulnerabili.....	219
II.3. Audierea martorilor sub 14 ani	220

CAPITOLUL VII. VALORIFICAREA DECLARAȚIILOR

MARTORILOR	221
Secțiunea I. Aprecierea depoziției în raport cu memorarea informațiilor.....	222
I.1. Importanța cunoașterii legităților ce guvernează procesele memoriale pentru justa apreciere a depoziției	222
I.2. Influența tipurilor de memorare asupra întinderii și fidelității depoziției	224
I.3. Legitățile ce guvernează uitarea (curba uitării). Influența factorului timp asupra depoziției	227
Secțiunea a II-a. Aprecierea depoziției în raport cu reproducerea și recunoașterea.....	229
II.1. Reproducerea	229
II.2. Valoarea depoziției în raport cu forma în care este obținută reproducerea.....	230
II.2.1. Depoziții obținute sub forma relatării libere	230
II.2.2. Depoziții obținute sub forma interogatoriului.....	230
II.2.3. Depoziții consemnate în scris de către martor	231
II.3. Recunoașterea	231

Secțiunea a III-a. Aprecierea depoziției în raport cu împrejurările referitoare la persoana martorului.....	233
III.1. Verificarea credibilității sub raportul condițiilor fiziopsihice ale martorului.....	234
III.2. Verificarea credibilității martorului sub raportul tipului psihologic căruia îi aparține.....	235
III.3. Raporturile martorului cu pricina și cu participanții la proces.....	237
Secțiunea a IV-a. Aprecierea depoziției privită ca operație logico-juridică.....	238
IV.1. Aprecierea depoziției în raport cu sursa din care provine.....	238
IV.2. Aprecierea depoziției inițiale, a depozițiilor succesive, a celor simultane concordante și a celor contradictorii.....	240
IV.3. Aprecierea depoziției în raport cu numărul de persoane.....	244
IV.4. Succesiunea operațiilor legate de aprecierea depoziției.....	246
IV.5. Verificarea și aprecierea depoziției în raport cu celelalte probe ale cauzei.....	248

CAPITOLUL VIII. PARTICULARITĂȚI ÎN ASCULTAREA

MARTORILOR PROTEJAȚI	252
Secțiunea I. Protecția martorilor conform Legii nr. 682/2002 privind protecția martorilor.....	252
I.1. Martorii beneficiari.....	253
I.2. Protecția datelor de identificare ale martorului.....	255
I.3. Cadrul instituțional național.....	261
I.4. Protecția martorilor și a colaboratorilor potrivit Legii nr. 218/2002 privind organizarea și funcționarea Poliției române.....	263
Secțiunea a II-a. Cadrul legislativ internațional privind protecția martorilor.....	264
II.1. Uniunea Europeană și protecția martorilor.....	264
II.2. Consiliul Europei și protecția martorilor.....	267
Secțiunea a III-a. Colaborarea internațională în materia protecției martorilor.....	272
III.1. Protecția martorilor în lumina legislațiilor unor state comunitare și extracomunitare.....	274
III.1.1. Sistemul de protecție din SUA și Canada.....	274

III.1.2. Sistemul de protecție din Germania	279
III.1.3. Sistemul de protecție din Franța și Italia	282

CAPITOLUL IX. REGLEMENTAREA PROBEI TESTIMONIALE ÎN NOUL ȘI VECHIUL COD DE PROCEDURĂ PENALĂ –

PREZENTARE COMPARATIVĂ.....	288
Secțiunea I. Considerații generale	288
Secțiunea a II-a. Declarațiile martorilor.....	291
II.1. Persoanele audiate ca martor.....	291
II.2. Persoanele care pot fi ascultate ca martor	293
II.3. Obiectul și limitele declarației martorului.....	293
II.4. Persoanele care au dreptul de a refuza să dea declarații în calitate de martor	294
II.5. Procedura de ascultare a martorului. Aspecte generale.....	295
II.5.1. Întrebările privind persoana martorului.....	295
II.5.2. Drepturile și obligațiile martorilor.....	296
II.5.3. Jurământul și declarația solemnă a martorului	296
II.5.4. Audierea propriu-zisă a martorului.....	297
II.5.5. Consemnarea declarațiilor	298
II.5.6. Cazurile speciale de audiere a martorului.....	299
Secțiunea a III-a. Protecția martorilor	300
III.1. Protecția martorilor amenințați	300
III.1.1. Martorul amenințat.....	300
III.1.2. Măsurile de protecție dispuse în cursul urmăririi penale	301
III.1.3. Măsurile de protecție dispuse în cursul judecătii.....	301
III.1.4. Audierea martorului protejat.....	303
III.2. Protecția martorilor vulnerabili	304

CAPITOLUL X. INFRAȚIUNI SĂVÂRȘITE DE MARTOR SAU

ASUPRA MARTORULUI.....	305
X.1. Mărturia mincinoasă – Art. 273 C. pen.	305
X.2. Influențarea declarațiilor – Art. 272 C. pen.	308
X.3. Răzbunarea pentru ajutorul dat justiției – Art. 274 C. pen.	310
X.4. Tortura – Art. 282 alin. (1) lit. a) C. pen.	312

Anexa 1. Practică judiciară penală referitoare la martor	315

Anexa 2. Modele declarații martor	323

BIBLIOGRAFIE.....	326